

Bestämmelser för Gesällbrev i:

Kakelugnsmakaryrket

Bestämmelserna är framtagna av branschen och fastställda av Sveriges Hantverksråd 2018-12-06.

Reviderade av branschen november 2021.

Reviderade och fastställda av Sveriges Hantverksråd 2025-05-08.

Ansvarig bransch-/yrkesorganisation

Mur & Putsföretagen

Förkunskapskrav

Gesällprov kan avläggas efter minst 4000 timmar dokumenterad utbildning/erfarenhet i yrket eller motsvarande av branschen validerade kunskaper.

Gesällprov – allmänna anvisningar

För att få göra Gesällprov ska förkunskapskravet vara uppfyllt och vara godkänt av branschen. Gesällprovet är ett yrkesprov som ska vara av sådan art att det efter genomförd granskning visar om den prövande är väl insatt i yrket och har de kunskaper, kompetenser och färdigheter som krävs för att kunna utföra de i yrket förekommande arbetsuppgifterna. Provet bör utföras i nära anslutning till att utbildningen/färdigräningen i yrket slutförs. För att erhålla ett Gesällbrev ska Gesällprovet vara godkänt.

Provanvisningar

Provet består av ett praktiskt arbete i vilket teorikunskaper ska redovisas och genomförs enligt anvisningarna i **bilaga 1** som är framtagna och fastställda av branschen.

Gesällprov (anmälan/kostnad/granskning)

Ansökan om att avlägga Gesällprovet görs på branschens hemsida. Anmälan ska innehålla sökandes person- och kontaktuppgifter, en utförlig arbetsbeskrivning (se provanvisningar bilaga 1) samt intyg om utbildningsbakgrund.

Kostnader i samband med förberedelser inför provet, provets genomförande, materialkostnader, granskningskostnader, eventuella branschavgifter m.m. står den sökande själv för om ingen annan överenskommelse träffats. Branchorganisationen Mur & Putsföretagen organiserar, och genom utsedda kontrollanter/granskare, kontrollerar och validerar genomförande och resultat av utfört gesällprov.

Kontakta Mur & Putsföretagen för information om kostnader för att genomföra Gesällprovet.

På Sveriges Hantverksråds uppdrag är branschen ansvarig för gesällprov och dess granskning. Granskare ska vara neutrala och utses av branschen. Läs mer om granskningstillfället/granskningen i provanvisningarna.

Efter att provet är godkänt skickar branschen ett intyg till den sökande om godkänt gesällprov.

Gesällbrev (anmälan/kostnad/utdelning)

Efter godkänt prov görs en ansökan om att erhålla Gesällbrev hos Gesäll- & Mästarbrevskansliet. Ansökningsblankett finns på www.hantverksrad.se. Ansökan ska innehålla personuppgifter samt intygande om godkänt prov som du får från branschen.

Administrationskostnaden för Gesällbrevet betalas efter att Gesällprovet är klart och godkänt och i samband med att handlingarna skickas till Gesäll- och Mästarbrevskansliet. Med Gesällbrevet följer ett Gesällkort med information om Gesällbrev översatt till fem språk.

Information om den administrativa kostnaden hittar du i ansökningshandlingen och betalas till Stiftelsen Hantverk & Utbildnings BG 5814-8446. Märk din betalning med namn, personnummer och yrke.

OBS! Kostnaderna för Gesällprov och Gesällbrev är två olika avgifter.

I din anmälan om Gesällbrev anger du en utdelningsort. Ditt Gesällbrev skickas till Företagarna eller Hantverkarna på vald ort som ombesörjer utdelningen av brevet. Vanligtvis sker utdelning en gång per år.

Kontaktuppgifter:

Branschorganisation:

Mur & Putsföretagen
Box 5054
102 42 Stockholm
Tel: 08-783 81 04
e-post: kontakt@murochputsforetagen.org

Gesäll- & Mästarbrevskansliet:

Sveriges Hantverksråd
Gesäll- & Mästarbrevskansliet
Box 147
793 23 Leksand

Tel. 0247-369 50

www.hantverksrad.se

info@hantverksrad.se

Tveka inte att kontakta oss om du har frågor eller funderingar kring Gesällbrev

Provanvisningar Kakelungsmakaryrket

Vägledning angående förkunskapskrav för Gesällbrev

Gymnasial grundutbildning inriktning mureri, med komplettering vid företag med huvudinriktning mot kakelugnsmakeri. Alternativt traditionell lärlingsutbildning i företag med huvudsaklig inriktning mot kakelugnsmakeri.

Anmälan om att avlägga Gesällprovet

Gesällprov kan avläggas tidigast när förkunskapskraven är uppfyllda. Utbildning/arbetserfarenhet ska verifieras i form av intyg/betyg.

Anmälan om att avlägga Gesällprov görs till branschen via [deras hemsida](#)

Arbetsbeskrivningen ska innehålla information om nedtagning och uppsättning, objektets placering, ursättning, stilhistorisk tidsbeskrivning/dokumentation, tillverkningsstyp (handslagen/maskintillverkad), tids- och ekonomisk kalkyl samt skisser och/eller bilder/fotografier etc. Arbetsbeskrivningen ska inlämnas tillsammans med anmälan om Gesällprov och arbetet får inte påbörjas innan Granskningsnämndens beslut.

Granskningsnämnden kan hjälpa till att rekommendera/föreslå vilket objekt(kakelugn/-ar) som kan utgöra det praktiska provet:

Utförs provet i företag skall kontrollant utses som skall följa arbetet. Utförs provet på skola eller annan utbildningsinstitution fungerar handledare/mästare/lärare som kontrollant (OBS! kontrollant är inte det samma som granskare).

Den praktiska delen:

OBS! Objektet/- en ska först besiktigas av granskningsnämnden innan provet påbörjas samt av kontrollant vid minst 2 lämpliga tillfällen under pågående arbete.

I det praktiska provet skall följande moment ingå:

1. Nedtagning av ugn
 - 1.1 Användning av ett vedertaget märkningssystem av kakel vid nedtagningen
 - 1.2 Förvarings-/lagringssystem samt transporter
 - 1.3 Tydlig dokumentation och beskrivning av nedtagningen (bilder, skisser/ritningar)
2. Uppsättning av ugn
 - 2.1 Arbetsplan över uppsättning, storlek och dess anpassning till rummet(placeringen)
 - 2.2 Utsättning
 - 2.3 Förstärkning av fundament (i förekommande fall)
 - 2.4 Sättning av ugn
 - 2.5 Inpassning /"inhuggning" och slipning av kakel mitt i ett skift och som inte tillhör (original)kakelugnen samt inhuggning (för hand) av hål för ventil
 - 2.6 sotningsinspektion/provtryckning

Den teoretiska delen:

Teoridelen består av att man i en teoretisk redovisning, med ord och bild, redogör för granskarna att man har teoretiska kunskaper om de viktigaste av yrkets detaljer. Den sökande redovisa teoretiska kunskaper, antingen som del i redovisningen eller i arbetsbeskrivningen alternativt som en separat redogörelse, om följande delar;

- Materialkännedom (tegel, bruk för murning samt fogning, olika kakeltyper samt fogning och fogningstekniker).
- Statliga/kommunala bygglovsbestämmelser såsom
 - * Regelverk för sotningsprotokoll/provtryckning
 - * Brandskyddsföreskrifter och eldningsteknik
- Kunskap om olika kanalsystem samt olika stilarter/kakelugnsmodeller
- Kunskap om reparation av olika kakel – metod för inhuggning av kakel samt inhuggning av hål för ventil, slipning
- Metallarbete t ex spjäll, luckor etc
- Hantering av verktyg och övrig utrustning samt yrkesergonomi, ritningsläsning, perspektivritning/skissteknik, skalor, beräkningar och övrig dokumentationsteknik

Redovisningen ska bland annat innehålla arbetsbeskrivning över nedtagning och uppsättning, objektets placering, ursättning, stilhistorisk tidsbeskrivning/dokumentation, tillverkningstyp (handslagen/maskintillverkad), tids- och ekonomisk kalkyl samt skisser och/eller bilder/fotografier etc. Observera att arbetsbeskrivningen ska lämnas in i samband med anmälan om att avlägga gesällprovet.

Med utgång från dessa punkter ska alltså den sökande på ett mycket utförligt sätt dokumentera och beskriva arbetsgången och motivera de val av material och arbetsmetoder som använts i det praktiska provet samt redovisa sina kunskaper i de ovan nämnda punkterna.

Fotodokumentation (före, under och efter) på väl utvalda delar i arbetsgången är obligatoriskt.

GRANSKNING/ BEDÖMNING

Direkt vid anmälan om gesällprov ska granskningsnämnden utse en ansvarig huvudgranskare som ansvarar för att i samråd med andra granskare, godkänna utbildningsbakgrund samt inlämnad arbetsbeskrivning samt ge klartecken till den sökande att sätta igång med provet.

Huvudgranskaren ansvarar även för eventuella löpande granskningar och att fungera som den sökandes kontaktperson.

Slutgranskning av genomfört praktiskt prov och teoretisk redovisning görs av minst två opartiska granskare utsedda av granskningsnämnden i samråd med Sveriges Hantverksråd. Huvudgranskaren kommer överens med den sökande om på vilket sätt slutgranskning ska ske.

Granskningen av gesällprovet bör genomföras i nära anslutning till att gesällprovet slutförts.

Kontrollant (inte granskare) som ska följa arbetet under provets genomförande ska intyga att provet är egenhändigt utfört i enlighet med de fastställda provbestämmelserna och följa arbetet. Intygandet ska uppvisas vid slutgranskningen.

Det utförda provet ska bedömas utifrån följande huvudmoment:

- Nedtagning av ugn; Praktiskt prov
 - Val av ugn lämplig för rummet
 - Tydlig dokumentation och beskrivning av nedtagningen (bilder, skisser/ritningar)
 - Användning av vedertaget märksystem vid nedtagningen
 - Bedömning av kakel t ex radie, kvalitet
 - Förvarings-/lagringssystem samt transporter

- Uppsättning av ugn; Praktiskt prov
- Arbetsplan över uppsättning, storlek och dess anpassning till rummet (placering)
 - Utsättning
 - Kontroll av brandväggar och skorsten
 - Förstärkning av fundament (i förekommande fall)
 - Sättning av ugn:
 - fundament och eldstadsplan,
 - val av kanalsystem lämpligt för vald ugn
 - inhuggning (för hand), slipning och inpassning av kakel mitt i ett skift som inte tillhör (original)kakelugnen
 - inhuggning (för hand) av hål för ventil
 - rätt använt material vid sättning: lera (lerbrukets kvalitet) sandens kvalitet, tegelkvalité, beslag, etc. fogning och fogbruk
 - funktionskontroll (provtryckning)
 - sammanfattande helhetsintryck av färdigt arbete

Yrkesteori/Teoretisk redovisning (Redovisningens upplägg, innehåll samt helhet).

Granskarna får under provets genomförande och granskning ställa muntliga yrkestekniska frågor utifrån dessa provbestämmelser så att den sökande kan förtydliga sin kunskap.

Vid bedömning av Gesällprov används betygsnivåerna GODKÄND eller INTE GODKÄND.

Intygande om godkänt Gesällprov

Ett intyg om godkänt gesällprov, undertecknat av granskarna, skickas till sökande. Intyget ska bifogas till anmälan om Gesällbrev. Originalen på granskningen (granskningsprotokoll) behålls av branschen som även ansvarar för att meddela gesällen resultatet.

Kontaktuppgifter:

För närmare information, provbestämmelser, ansökningsblanketter m m kontakta:

Mur & Putsföretagen
Box 5054
102 42 Stockholm
Tel: 08-783 81 04
e-post: kontakt@murochputsforetagen.org